

о. Йоан Лубів. Регент – Оксана Киба. У репертуарі хору твори Лоренцо Перозі, літургійні твори українських класиків, хорові зразки національного характеру.

Постать Лоренцо Перозі є яскравою сторінкою у світовому соціокультурному просторі. Він був висококультурною та ерудованою людиною, майстерно володів професійними знаннями, все життя вів активну просвітницьку, творчу композиторську, диригентську та концертну діяльність. Його музична спадщина поповнює репертуар сучасних професійних і навіть аматорських колективів не тільки на Європейському, але і на світовому рівні.

Отже, в об'ємній жанровій палітрі музичного мистецтва Європи вокально-симфонічні полотна Лоренцо Перозі становлять собою вагоме явище загальносвітової культурної аури.

Список використаних джерел

1. Мазепа Л. Мазепа Т. Шлях до музичної академії у Львові / Л. Мазепа, Т. Мазепа. – Львів : Сполом, 2003. – С. 90.
2. Миркин М. Ю. Краткий биографический словарь зарубежных композиторов / М. Ю. Миркин. – Москва : Советский композитор, 1969. – С. 162.
3. Роллан Р. Дон Лоренцо Перози / Р. Роллан // Музыканты наших дней. – Л., 1935. – 420 с.
4. Dziennik Polski (17 kwiecien). – Kraków, 1903. – № 17. – S. 18-23.
5. Della Corte. L. Perosi. – Torino, 1960. – P. 45.
6. Wiek Nowy (17 kwiecien). – Lviv, 1903. – № 538. – S. 28.

In the article the stages of creative activity of Lorenzo Perosi are examined as a composer, conductor, director Papal Choirs. Basic attention is spared to illumination of him the personal contribution to the evolutionary process of development of vocally-symphonic sacral music of end of XIX - to beginning of XX of century.

Key words: *Lorenzo Perosi, musical figure, composer, conductor, vocally-symphonic music, sacral musical art.*

УДК 74.580.я 73+85.31

Барановська С. А.*

СПЕЦИФІКА МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

У статті розглядаються характерні особливості музично-виконавської діяльності вчителя. Розкривається роль інтерпретації музики в розвитку творчої особистості педагога.

Ключові слова: *музично-виконавська діяльність, інтерпретація музичних творів.*

Індивідуальне навчання музично-виконавським дисциплінам, що є невід'ємним компонентом професійної підготовки вчителя музиканта, має потенційно великі й водночас невикористані можливості для розвитку його творчої особистості. Виконавська діяльність майбутнього вчителя на уроках з основного музичного інструменту не тільки передбачає освоєння конкретного музичного матеріалу, а й спрямована на формування індивідуально-неповторних рис його особистості, усвідомлення власних творчих можливостей з метою подальшого вдосконалення. З цих позицій особливого значення і актуальності набуває теоретична і практична розробка питань музично-виконавської творчості вчителя музики.

Питання дослідження музичного виконавства останніми роками дедалі більше привертають увагу філософів і музикантів. Основоположною є така позиція у виявленні творчої

* © Барановська С. А., 2012

природи виконавської діяльності, коли розуміння творчого характеру виконавства може стати практичною основою сучасного розроблення принципів професійної підготовки вчителя музики. Однак проблема розвитку музично-виконавської творчості майбутнього педагога й донині залишається недостатньо дослідженою. Зокрема: 1) недостатньо висвітлено специфіку музично-виконавської діяльності вчителя; 2) не розкрито можливості інтерпретації музичних творів як засобу формування його творчої індивідуальності; 3) не визначено роль і функцію музичних знань під час тлумачення музичних творів.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні специфіки музично-виконавської діяльності вчителя.

З метою з'ясування специфіки музично-виконавської діяльності особистості доцільно виявити риси, пов'язані, з одного боку, з пізнавальним характером цього виду діяльності, а з іншого, з художньо-творчою природою мистецтва. Пізнавальний характер є істотною ознакою, об'єктивною закономірністю будь-якої музичної діяльності, включаючи і виконавську, яка передбачає систематичну цілеспрямовану роботу вчителя над підвищенням рівня своєї музичної грамотності, розширенням музично-слухового досвіду, збагаченням музично-виконавського тезаурусу. Саме ця ознака становить основу розуміння пізнавального компонента музичного виконавства, спрямованого на підвищення рівня музичної освіченості особистості, її загального та музично-виконавського розвитку. Пізнавально-музичний компонент включає різні музичні знання (фактологічні, теоретичні, естетичні, музично-виконавські), а також музично-слуховий досвід особистості. Однак специфіка музично-виконавської діяльності зумовлюється, насамперед, її предметом – художньо-творчою природою мистецтва і пов'язана з інтерпретацією музичних творів.

Для того, щоб правильно зрозуміти, а потім виконати музичний твір, учителеві не досить у ролі джерела мати лише нотний текст, оскільки творче відтворення авторської художньої концепції, точність і влучність різних характеристик музичного образу залежать від обсягу слухового досвіду особистості, її образних асоціацій, що в результаті визначає яскравість її музично-слухових і музично-рухових уявлень. На думку більшості авторів, становлення музичного твору передбачає його співвідношення із значно ширшим предметним полем: об'єктивною реальністю, а також іншими музичними та позамузичними формами пізнання [1].

Щоб розкрити художній зміст музики, вчитель повинен мати фактологічні знання, тобто знати конкретно-історичні умови створення твору, мотиви його написання, особливості стилю композитора. Як відомо, музику внаслідок великої узагальненості важко тлумачити, однак їй властиві певна тематика та ідейний зміст, який так чи інакше пов'язаний із епохою і конкретними соціально-історичними обставинами. Цей зв'язок певним чином впливає на художні засоби виразності (досить зіставити фортепіанні концерти В. Моцарта, Й. Гайдна з концертами Ф. Шопена, Ф. Ліста). Художній зміст музики не завжди означає прямий зв'язок музичного твору із соціально-історичними обставинами його створення. Він може виражатися в складній опосередкованій формі передачі певних історичних закономірностей розвитку мислення та поглядів художника. Отже, художній зміст музики завжди пов'язаний з історичними умовами написання твору, особистістю композитора, притаманними музичному твору особливостями, що пов'язують його з часом і формами суспільної свідомості. Тому різні історичні відомості й факти дають змогу учителеві глибше зрозуміти творчий задум композитора, його художні прагнення, особливості його індивідуальності, а також причини виникнення конкретного опусу. Відповідно до цього вони збагатять уявлення вчителя про цей музичний твір, допоможуть правильніше розкрити художній зміст, а також ідейно-образну концепцію автора.

Однак, крім музично-історичних відомостей, особливе значення в діяльності інтерпретатора набувають музично-естетичні знання, що сприяють розкриттю естетичної сутності музики як твору мистецтва. В центрі уваги має бути музично-естетичний ідеал як основа

художнього змісту твору, а також вираження прекрасного засобами музики. Категорія прекрасного, можливо, є основною серед естетичних категорій, необхідних для характеристики внутрішньої суті музики і використання її можливостей з метою духовного збагачення особистості вчителя. Вираження прекрасного засобами музики спрямовано на формування в свідомості виконавця естетичного і пов'язаного з ним морального ідеалу, що становить кінцеву мету розвитку художньо-естетичних ідей твору.

Естетичний ідеал є загальним вираженням індивідуальних вибіркового зв'язків особистості із навколишнім світом, оскільки свідомість – це відображення, а також ставлення людини до навколишнього, коли реалізуються естетичні знання, норми, критерії. Виявлення суті естетичного ідеалу в конкретному музичному творі вимагає від учителя певного обсягу музично-естетичних знань, які дають йому можливість відчувати красу звучання, зрозуміти естетичну позицію автора, його ставлення до конкретного образу, до прекрасного в мистецтві. Тому розкриття суті музично-естетичного ідеалу є шляхом вирішення найголовнішого завдання музичної самоосвіти, спрямованого на розвиток прагнення майбутнього вчителя вдосконалювати себе згідно з «прекрасними ідеалами», закладеними в найкращих зразках музичного мистецтва. Музично-естетичні знання допомагають учителям визначити неповторну індивідуальність композитора, розкрити особливості втілення прекрасного в конкретний зміст і форму твору. Виявлення типових сторін творчості композитора, а також своєрідність особливостей конкретного твору дають можливість учителям правильно розкрити ціннісну сутність мистецького твору, що полягає в його естетичній оригінальності. Музично-естетичні знання є ключовими засобами аналізу музичних творів і сприяють розвитку диференційованого слухання музики майбутнім учителем. Вони визначають рівень його музичної грамотності, без чого стає неможливе подальше самовдосконалення. Щоб бути музикантом у кращому розумінні цього слова, потрібно мати уявлення про музично-виразні засоби класичної, романтичної і сучасної музики, розуміти значення гармонії у взаємозв'язках з іншими елементами музичної виразності.

Музично-теоретичні знання дають учителям змогу визначити:

- а) ладофункціональний розвиток музичного твору (тональний план, структура і функція акордів, типи відхилень і модуляцій, розвиток мелодії, гармонії, тип фактури, побудова каденцій тощо);
- б) стилістичні особливості твору, які свідчать про його належність до певного музичного стилю;
- в) гармонійну мову різних шкіл, композиторів, течій з метою зіставлення їх;
- г) форму, структуру, фактуру та інші елементи музичної виразності.

Музичні знання сприяють глибокому розумінню вчителем різних явищ у музичному мистецтві, проникненню в сутність і закономірності розвитку музичного твору, створюють міцний фундамент для правильної та об'єктивної його інтерпретації. Крім того, музичні знання, що їх вчитель набуває в процесі самостійної активної діяльності, мають перевагу перед знаннями, які він опанував: вони повніше і скоріше переходять у переконання, вчитель впевненіше використовує їх у практичній діяльності.

Слід зазначити, що музичні знання, здобуті учителем із різних джерел інформації, стають дієвим фактором розвитку творчості особистості лише тоді, коли їх спрямовано на вирішення практичних завдань. Діяльність інтерпретатора пов'язана з практичними діями на інструменті й спрямована на пошук засобів музичної виразності, що сприяє реалізації його творчих намірів. Відтак тлумачення музики вимагає інтенсивної мисленнєвої роботи, мобілізації всіх інтелектуально-творчих сил учителя, що, перш за все, зумовлюється доцільним добором, ретельним вивченням і творчим переосмисленням нової інформації.

Працюючи над музичним твором, учитель повинен ознайомитися з досить великим музичним матеріалом, дібрати цінніші факти і дані, які сприятимуть розкриттю виконавського завдання, а також уміти аналізувати, узагальнювати і синтезувати їх і на цьому ґрунті здій-

снювати самостійний пошук у галузі інтерпретації музики. Отже, ефективність інтерпретації музичних творів залежить як від уміння здійснювати самостійний пошук і продуктивно засвоювати нові музичні знання, так і від уміння творчо їх застосовувати в своїй практичній роботі.

Оскільки виконавська концепція твору виникає лише на основі внутрішньо-слухових образів, то слуховий досвід особистості можна розглядати як базу для розвитку образно-слухових асоціацій особистості, а також її музично-слухових і слухо-рухових уявлень.

Глибина і повноцінність звукової картини залежить передусім від розвитку внутрішньослухової сфери виконавця. Базисом для побудови художнього задуму твору є попередній музично-слуховий досвід особистості, внаслідок якого відбираються лише найточніші, найвиразніші засоби. Музичний образ, що виникає як результат функціонування продуктивних внутрішньослухових процесів, є динамічним і мобільним. У процесі формування виконавської концепції музичного твору внутрішньослуховий образ упереджує реальне звучання. Він ніби бере на себе роль художнього ідеалу виразності й розмаїття музичного образу, постійно спрямовуючи творчий пошук музиканта-виконавця. Тому виникнення й становлення художнього задуму твору передбачає арсенал музично-слухових уявлень, які формуються на основі попереднього слухового досвіду особистості. Знаходячи в цих запасах належне і відкидаючи непотрібне, виконавець варіює і синтезує внутрішньослухові образи у співвідношення, необхідні для цього твору.

Активізація й удосконалення музично-слухових уявлень остаточно втілюється у процесі створення узагальненого музичного образу. Тут ніби концентруються підсумки вирішення всіх попередніх завдань, які передбачають досягнення кінцевої мети музично-пізнавальної діяльності – осмислену й емоційну передачу (в їхній єдності) ідейно-художнього змісту музичного твору. Отже, збагачення музично-слухового досвіду особистості є одним із основних завдань музично-виконавської діяльності вчителя.

Таким чином, різні знання музичного матеріалу дають можливість вчителю знаходити переконливі варіанти власного тлумачення музичного твору, ставити і вирішувати художньо-творчі завдання, визначати логіку розгортання емоційних станів, осмислювати характер образних асоціацій, продумувати аплікатуру, динамічний план, темпові співвідношення, інтонаційну змістовність виконання, добирати конкретні технічні прийоми.

Деякі педагоги, визначаючи роль і місце знань у розвитку продуктивних процесів особистості, підкреслюють, що знання лише розширюють сферу творчої діяльності особистості, а її творчі потенції не залежать від обсягу знань, оскільки «людина може знати і вміти, але не творити». Відмітною рисою інтерпретаторської діяльності вчителя є те, що музичні знання в ній особистість старанно відбирає і регулює відповідно до своїх художніх цілей і творчих завдань. Вони завжди спрямовані на досягнення нового результату цієї діяльності – створення власного оригінального проекту (виконавської інтерпретації).

Тому знання спрямовуються самою діяльністю інтерпретатора в певне русло. Вони не просто дають поштовх певним пізнавальним діям особистості, а насамперед формують ці дії, визначають їхню структуру та внутрішній зміст. Це стосується як виконавства, так і інших видів музичної діяльності, самого пізнання та оволодіння майбутнім учителем найрізноманітнішим музичним репертуаром. Сукупність музичних знань, яка розширюється і поглиблюється в ході інтерпретації, підносить пізнання учителя на якісно вищий рівень. Знання в інтерпретаторській діяльності як основа правильної і точної інтерпретації музичних творів, з одного боку, підвищують рівень музичної освіти особистості, її музичної культури, а з іншого, інтенсифікують перебіг усіх продуктивних процесів особистості, стимулюючи при цьому розвиток її індивідуально-творчого начала.

Тому на сучасному етапі розвитку педагогіки одним із найважливіших музично-дидактичних принципів у класі із спеціального музичного інструменту є збільшення використаного в навчально-педагогічній роботі музичного матеріалу, розширення репертуарних рамок за рахунок уваги до якомога більшого кола художньо-стильових явищ.

Музично-пізнавальна діяльність учителя – це єдиний творчий процес, в якому відображується рівень музичної грамотності учителя, його загальномузичний розвиток і специфічний результат самої інтерпретаторської діяльності (вміння інтерпретувати музичні твори), а також багато творчих характеристик його особистості.

Рівень художнього виконання музичного твору визначається не стільки нагромадженням, систематизацією і класифікацією музичних знань, скільки їхніми потенційними можливостями щодо формування і розвитку творчих якостей майбутнього вчителя. Тому формування творчої самостійності як якості особистості набуває особливої актуальності для цілісного процесу вдосконалення.

Враховуючи те, що інтерпретація – це «сама процедура творчого пошуку», який є істотною і необхідною рисою діяльності, можна стверджувати, що вона створює найкращі можливості для формування цієї якості в майбутнього вчителя. На думку Г.І.Шевченка, «інтерпретація максимально розвиває творчу самостійність студентів, акумулює минулий естетичний досвід, встановлює потрібні асоціативні зв'язки» [3]. Тому інтерпретація певною мірою є діяльністю, яка ніби ставить учителя в умови, які потребують від нього розвитку самостійності власними силами.

Працюючи над створенням власної виконавської інтерпретації, вчитель повинен охопити доволі широке коло питань, пов'язаних із вирішенням таких завдань:

- а) пізнавальних (вони спрямовані на пошук, добір і нагромадження необхідної музичної Інформації);
- б) художніх (передбачають творчий пошук з метою створення власної виконавської гіпотези);
- в) вербальних (пов'язані із формуванням умінь виразної мови, точної словесної передачі свого виконавського проекту) і багато інших.

Тлумачення музичних творів, якщо воно і здійснюється під керівництвом педагога, пов'язане з домашніми самостійними заняттями майбутнього вчителя, виконуючи які, він відповідно до поставлених художніх цілей повинен знайти найкращі варіанти виконавських рішень.

Часто вчитель знаходить у себе прогалини в знаннях, а також має не досить високий рівень спеціальних умінь і навичок, що може негативно позначитися на подальшій реалізації власного виконавського задуму. Інтерпретаторська робота допомагає йому вибірково ставитися до різних музичних знань і спеціальних умінь, змушує аналізувати, узагальнювати і систематизувати накопичений матеріал. Набуті внаслідок творчого пошуку знання і вміння активно взаємодіють між собою, і це створює можливості для широкого перенесення їх у різні ланки музично-педагогічної діяльності вчителя. Звідси випливає, що інтерпретація музичних творів є самостійною творчою роботою вчителя, яка значно розширює межі його професійних умінь і навичок у галузі музики і виступає в ролі своєрідного діагноста у визначенні рівня формування його професійних якостей, показниками яких є різні музичні знання, а також вміння і навички, що відповідають їм.

Творчість інтерпретатора ґрунтується на його прагненні до розширення свого емоційного, інтелектуального і внутрішньослухового уявлення про музичний образ. Власна інтерпретація, не обмежуючись загальним симультанним уявленням про музичні твори, передбачає глибоке осмислення його змісту для того, щоб виявляти нові грані й ознаки музичного образу. Дослідники підкреслюють, що виконавська концепція потребує постійного оновлення і розвитку, бо в протилежному випадку зникає емоційна яскравість і безпосередність виконання. Тому учитель повинен уникати штампів виконання, віднаходити різні виразні деталі, що сприяють створенню власної оригінальної інтерпретації.

Внаслідок послідовного засвоєння музичного образу інтерпретатор пропускає його крізь призму своєї психіки, трансформує та акцентує різні його сторони відповідно до власного уявлення і логіки розвитку художнього змісту. Для цього він має з'ясувати авторську логіку розвитку музичного образу, його загальний смисл, емоційну сутність. Тлумачення музичних творів здійснюється на основі інтенсивної аналітичної діяльності, вимагає збагачення особис-

тості новими музичними знаннями і різними відомостями з літературних джерел, а також знаннями власне музики, яка стає відповідною базою для виникнення і подальшої диференціації музично-слухових і музично-рухових уявлень учителя.

Творче вирішення будь-якого інтерпретаторського завдання висуває багато завдань (музичних, художніх, виконавських, інформаційно-пізнавальних, організаційних тощо), в процесі вирішення яких учитель розвиває, удосконалює та реалізує власний виконавський задум. Його оформлення і конкретизація відбуваються поступово, регулюються мисленням, професійними і загальними знаннями, а також емоційним ставленням учителя до конкретного музичного твору. Творчу самостійність інтерпретатора не можна обмежити вузькими рамками самого предмета – інтерпретації, оскільки діяльність виконавця вимагає багатогранного прояву цієї якості в зв'язку з вирішенням численних музично-пізнавальних завдань. Звідси випливає, що творча самостійність інтерпретатора не є якоюсь особливою якістю, яка зумовлюється лише специфікою самого предмета – інтерпретації, який визначає характерні ознаки, риси і прояви цього феномену. **Поняття «творча самостійність інтерпретатора» є ширшим за поняття «інтерпретація», оскільки ця якість не може існувати поза зв'язком із різними видами музичної творчості вчителя, тому що є синтетичним результатом його виконавської, художньої та музично-пізнавальної творчості.** Це в кінцевому підсумку зумовлює розмаїття її прояву не лише в самій інтерпретації, а й в інших видах музичної діяльності вчителя. Отже, творча самостійність інтерпретатора загострює перебіг загальних продуктивних процесів особистості, сприяючи тим самим підвищенню рівня музичної культури вчителя, його музичної грамотності і обізнаності в різних галузях музичного мистецтва. Її особливість полягає в тому, що за певних умов стає можливим перетворення різноманітних задатків особистості в її «соціально-цінні індивідуальні творчі можливості і здібності», тобто ця якість є передумовою створення творчої індивідуальності вчителя.

Відомо, що пізнання виконавцем об'єктивного змісту твору та оволодіння його образною будовою співзвучне процесу написання твору композитором. Виконавець повинен не лише «розшифрувати» музичні думки автора, «оживити закам'янілі знаки» (за висловом Ф. Бузони), а й віддзеркалити їх у своєму виконанні, зумівши знайти точку зіткнення двох індивідуальностей – авторської і своєї. В цьому розумінні кожен акт творчої роботи виконавця є унікальним, оскільки в ході роботи над твором, а також під час його виконання проявляються індивідуально-особистісні якості і властивості музиканта. Саме цим і пояснюється своєрідність способів і результатів вирішення художньо-творчих завдань у музичному виконавстві. Ці завдання, на думку Є. Перельмана, «відрізняються від арифметичних задач тим, що є не лише способами вирішення, а й відповіді на них нескінченно різноманітні» [2].

Формування творчої індивідуальності вчителя генетично зумовлюється творчою природою інтерпретації, бо кожне тлумачення ідейно-образного змісту музичного твору відображує характерні риси особистості виконавця, його суб'єктивні погляди, переживання, професійні можливості і пов'язано з новим сприйняттям і осмисленням нотного тексту. Розглядаючи під цим кутом зору різні прояви творчої самостійності інтерпретатора, спинимося на тих, в яких безпосередньо відображуються індивідуальні характеристики і риси особистості. Як відомо, в педагогічній літературі їх позначають такими поняттями: оригінальність, самобутність, новизна, своєрідність, нестандартність. Індивідуальні особливості інтерпретатора виражаються в таких рисах: своєрідне емоційне ставлення до музичного твору; його самобутня емоційно-естетична оцінка; «нестандартна» позиція у вирішенні художньо-творчих завдань; особлива змістовність виконання, створення власної виконавської концепції; яскрава музична виразність виконання; віднаходження нових способів вираження власних музичних думок. Таким чином, творча самостійність інтерпретатора включає ознаки іншої спорідненої структури – творчої індивідуальності, що стає можливим тому, що тлумачення музичних творів пов'язано із самовираженням особистості, а отже, і її спрямованістю на виявлення індивідуальних рис і якостей. Можна припустити, що певний рівень розвитку творчої само-

стійності інтерпретатора відображує ознаки іншої структури – творчої індивідуальності і якоюсь мірою є свідченням її прояву.

Таким чином, специфіка музичного виконавства вчителя насамперед пов'язана з художньо-творчим аспектом виконавської діяльності, а саме інтерпретацією музичних творів.

Інтерпретацію музики можна розглядати як основу підготовки майбутнього вчителя до самостійного поповнення своїх знань, поглиблення і систематизації, їх творчого використання на практиці під час виконавської діяльності. Інтерпретація музичних творів створює великі можливості для активізації музично-пізнавальних процесів особистості вчителя, розвитку його творчої індивідуальності.

Список використаних джерел

1. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л. : Музыка, 1974. – 335 с.
2. Перельман Н.Е. В классе рояля. – М. : Музыка, 1986. – С. 15.
3. Шевченко П.И. Развитие творческой активности студентов факультетов начальных классов в процессе музыкальной подготовки. – М. : Педагогика, 1988. – С. 87.

The article reviews the characteristic features musical performance of teachers. The role of music in the interpretation of the creative personality of the teacher.

Key words: musical-performance activities, the interpretation of music.

УДК 378.013.398.370211.140

Батюк З. С., Дьоміна Т. М., Ірікова Н. М.*

ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО СВІТОСПРИЙМАННЯ ЧЕРЕЗ ОСМИСЛЕННЯ СИМВОЛІКИ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

У статті висвітлюється специфіка символічної мови українського фольклору як цілісного художньо-інформаційного і естетико-філософського явища, осягнення якого має важливе значення для підростаючих поколінь

Ключові слова: світогляд, фольклор, пісня, символіка, осягнення

Звертаючись до такого багатогранного і багатющого пласту національної культури, яким є фольклор, доцільно відмітити, що вчених давно цікавили різні аспекти цього культурологічного явища. Однак, світоглядницькі постулати епохи, політичні та соціальні катаклізми відбилися на підходах до вивчення фольклору. Одні вчені розчленяли і аналізували поетичні особливості (метафори, порівняння, рифми, тощо), інші – специфіку музичної мови (фразування, ладотональні особливості, перемінні розміри, ритм, тощо). Філарет Колесса систематизував фольклорний матеріал, виділив жанрові та стилеві особливості. Цікаві ґрунтовні аналізи фольклорного матеріалу ми знаходимо у Гошовського, Іваницького.

Менше праць присвячено глибині художніх образів фольклору, розшифровці інформаційно-філософської сутності образності та символіки фольклору. В основному – це унікальні праці О.Потебні. Сьогодні ми знаходимо таку спробу у Братка-Кутинського, Г.Лозко, М. Ткача, М.Чумарної, О.Таланчук та у ін. Унікальний художньо-образний пласт замовлянь, заклинань, оберегів намагалися збагнути Є.Товстуха, З.Балтарович. Поступово стають зрозумілішими міфи-образи, що дійшли до нас з тисячолітньої давнини. Сучасна людина тільки починає вчитися розуміти асоціативні художні образи-символами і в силу здобутих вмій, починає читувати закладену, приховану в символічно-образній мові, інформацію. Осягаючи її, ми з подивом відкриваємо для себе глибину знань наших далеких прашурів.

* © Батюк З. С., Дьоміна Т. М., Ірікова Н. М., 2012